

անմասաց յիշատակ իրենց զգացմանց տա-
նելով սրտիս և մտացս մէջ այն գողարիկ ու
անմեղ շրթունքներէն իրենց ամենօրեայ ա-
զօթից մէջ հնչած այս խօսքերը. « Ողորմէ
Յիսուս մեր եղբայրներուն ու քրոջներուն,
ողորմէ մեր ազգին, ողորմէ և վարձատրու-

թիւն շնորհէ մեր բարեբարներուն » . . . Սի-
րելի ընթերցող, եթէ ունիս միջոց բարե-
բարելու այդ անմեղ որդոց ձայնը քեզի
համար ալ Աստուծոյ առջեւ միջնորդու բա-
րեխօս բռնէ :

Հ. Ար. Տիպոյեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՒՐԱՏՈՒՔ

ՌԵԿԱՆԱՏԻ ԷԱՅ ՈՐԱՆՈՑԻՆ

1. Մեծ. Մարտին Պապայեան . . .	առօրի 5 = ֆռ.	12. 50
2. » Աստուածատուր Գ. Քաղցածեան . . .	» 3 = »	7. 50
3. Յարզ. Հ. Կիւրեղ վարդապետ Եղոյեան . . .	» 4 = »	9. —
4. Մեծ. Կ. Յ. Բասմալեան . . .	»	10. —
5. Ազն. Օր. Վիկտորիա Աղանուր . . .	»	100. —
6. Յարզ. Հ. Անտոնիոս վարդապետ Պետան . . .	» 5 =	12. 50
7. Մեծ. Պօղոս Էսմերեան . . .	»	10. —
8. Ա. Ա.	»	50. —
9. Պր. Տիգրան Մակարեան . . .	»	13. —

ամբողջ գումարն ֆռ. 224.50

ՔԱՆԱՏԱՅԻ ՈՍԿԵՀԱՆՔԱՅ ԳՏՆՈՒԻԼԸ

(Շար. և վերջ տես յէջ 484)

ՆԱԽԸՆԹԱՑ քաածնիս համաճառ նկարա-
գիր մըն է այն նեղութեանց, որոց ենթա-
կեալ է Ալասթայի ոսկւոյն հետամուտ խու-
զարկուն, — նեղութիւնը, որ թէ և արևե-
լեան կողմի տէրութեան և Քանապայի ան-
ժանօթ էին, շատ տարի արևմտեան Ամերի-
կային մէջ « Եււրոն » տարրիներով առաջ
անունը շարագուշակ կը համարուէր :

Ալասթայի ոսկերէր զաշտաց ճանապարհ-
հորդութիւնը զժուարին է նոյն իսկ ազէկ
պատրաստութեամբ գնացող խաղարկուին, որ
թեթևամտութեամբ կը ճանապարհորդէ : Ոսկ-

ւոյն հետամուտը պէտք է որ հետը ամբողջ
ձմեռուան մը պաշարները տանի, զորոնք շատ
թանկագին կը գնէ ի Ճուսայ, և ապա ամե-
նածանր տուգանքք բռնադատուած է անցնելու
Ջիլքուդ անցքին մէջէն : Պէտք է լիտաման
լնին վրայ ինքը անձամբ շինէ իւր նաւակը,
և շատ անգամ ինքն միայն անձամբ աշ-
խատելով առանց ուրիշ ձեռննորոշութեան.
և ենթադրելով թէ իւր որոշեալ տեղը հաւ-
նի, պէտք է ամենածանր գնով իր բնակու-
թեան տեղին տապահուիցնէ : Եւ այս ամենը
հարկ է գլուխ տանի 4, 000 լիւր. սղերիներ
զբամագլխով մը : Զարմանք չէ եթէ Ալաս-
թայի վաճառականական բնկերութեան յիշա-
տակարանաց մէջ կը կորսանք, թէ անցեալ
հինգ տարւան միջոցին մէջ՝ հարկաւոր առ-
վամահ ականահաւք՝ ընկերութեան ծախքով
երկրէն դուրս զրկուեք են. և ես կրնամ ը-
սել, որ ասանք մաս մի են միայն այն հա-

զարաւորաց որ այն սպառնիլ երկրին վրայ սովորման անհետացան :

Սպայն այս տխուր պատկերը իւր պայծառ կողմն ալ ունի, որովհետեւ Չիլըուզ խիթալի ճամբէն զատ՝ բարեբաղդաբար ուրիշ ճամբաներ ալ կան Եւրոքոնի հովիտը հասնելու : Այն լեռանց շղթայն, որոց Չիլըուզը մաս մը կը կազմէ, ուրիշ երեք անցքերէ կտրուած է — որ են, Դաբու, Չիլըուզ, և Հուսյոյ-բաս : Ասոնցմէ երկու առջինները պէտք է մէկզի գնել, որովհետեւ իրենց երկայնութեամբը և ուրիշ դժուարութիւններովը՝ գրեթէ Չիլըուզին պէս անգործածելի են, գրեթէ անկարելի ըլլալով ձիու ճամբայ մը բառնալն . թակայն Սպիտակ անցքը ծանր արգելքներ չունի՝ որ մարդ չկարենայ երկաթ-ուղի մը շինել : Սպիտակ անցքը առ նուազն 1,000 ոտք աւելի ցած է քան զՉիլըուզ, և վերջինէս ալ այս առաւելութիւնն ունի՝ որ բոլոր երկայնութեամբը անտառառտ է : Այս Անցքին աղային ջրին հանգոյցն Սքակուէյ-Պէյ կը գտնուի, չունոյէն 85 մղոն հեռի, Ուվիանոսին ջոզենաւները կրնան ամեն տառն մինչև հոռ յառաջ գալ զէպ ի քարափ մը, որ պատսպարեալ զրից վրայ շինուած է, և քաղաքը սքանչելի գիրք մը ունի պաշապանեալ ի փոթորկաց : Անցքը բարձր կրասնից ժայռերու մէջէն կը քալէ և բազդատմամբ դիւրին է : Արդէն պեղողը նոյն անցքը իւր ճամբայ ծառայեցուցած են, որոնք նրա պատառը կերպով վրան կը խօսին . և երբ մտածենք որ այս ճամբան ընտրելով ազատ կ'ըլլայ մարդ Չիլըուզին վտանգներէն, կ'ազատի ի խնաման և Պէնէզ լեռէն, (որ ողջոյն շղթային ամենէն փոթորկաբեր և վտանգաւոր կէտերն են), կը կարծեցնէ ճամբան և մեծապէս կը նուազեցնէ ճամբորդութեան ծախքը մինչև Եւրոքոնի հովիտը, և որ ամենէն աւելի աղէկն է, բոլոր տարին կրնայ գործածուիլ, — հիմայ Ալաբայի ներսի կողմի երկիրներուն հաղորդակցութիւնը տարուան մէջ ինը ամիս բոլորովին կտրուած են, — ամենևին տարակայն չկարցնենք՝ թէ ոսկեղաշտերը երթալու միակ պատշաճաւոր և ընտրելի ճամբան Սպիտակ անցքն է :

Գլոսն թէ հիմայ ծրագիր մը ձեռնալու

հետ է, որու նպատակն է Սպիտակ անցքը բանալ և դիւրացնել ակառահատից և պաշարաց փոխադրութիւնը զէպ ի այն ոսկեհանքին տեղերը . և այս բանս յիշուի յայտ փափաքելի է : Արդէն անգղիական ընկերութիւն մը — the British Columbia Development Association (Limited), — ցամաք ելլելու քարափ մը շինած է, և հիմայ ետէ է ի Սքակուէյ համբարանոց մը և սղոցելու աղօթքները կանգնելու . ոսկից գիտաւորութիւն ունին (անմիջապէս որ կարելի ըլլայ գործադրել), երկաթուղոյ մը զծերը հաստատել 35 մղոն երկայնութեամբ, Եւրոքոն գետը՝ Դէսլին լճին ճեղքի մը վրայէն անցնելով, լինուման լճէն 100 մղոն վար, որ Չիլըուզ Անցքին ելքն է : Այս միջոցներով վերցուի պիտի այս երկու կէտերուն մէջի դժուարին ու ձանձրալի նաւարկութիւնը, և գետին մի միայն վտանգաւոր ստորին մասերը — որ են Grand Cañon և White Horse Rapids — մասնաւոր ճամբու մը միջոցաւ անվտանգ պիտի ըլլուն : Թերեւս շոգենաւեր պիտի դրուին որ երթան Teslin լճէն մինչև Cañon, և այս վերջինիս ստորոտէն՝ գետին բոլոր քաղաքները և վտանատեղիները : Մի և նոյն ժամանակ զանից պիտի դրուի նաև այժման ծառայող շոգենաւոց հետ որ ուղղակի հաղորդակցութիւններ հաստատեն Սքակուէյի հետ, որովհետեւ հիմայ այս շոգենաւը միայն ի չունոյ կ'երթան, և անկէց անդին հարկ է նաւը թողուլ և ուրիշ միջոցով առաջ երթալ :

Կը ծանուցանեն թէ այս ճամբան մի քանի ամէն ճամբորդութեան և վաճառականութեան համար պիտի բացուի, և այն տառն վաճառաց և ճանապարհորդաց փոխադրութեան ծախքը շատ պիտի նուազի և տեղափոխութեան դժուարութիւնները իրապէս պիտի վերցուին : Շատ բան Գանատայի վարչութիւնէն կախումն ունի, որ Եւրոքոն հովիտը վաղու պեղողաց թուոյն շարունակ անել տեսնելով (որոց շատը՝ արդի պայմանաց պատճառաւ, անհրաժեշտ պէտք է որ առաջիկայ ձմեռը սովորման մեռնին),

պէտք չէ ժամանակ կորսնցնէ Սպիտակ անցքին վրայէն կառքի ճամբայ մը շինելու :

Երբ վերը ըսած ծրագիրը գործադրուի, ոսկերիօյը (նաև եթէ բաւական միջոց ալ չունենայ), կրնայ իրաւամբ յուսալ խնդրածին տեղը անխտանց հասնելու և համեմատութեամբ ալ չափաւոր ծախքով : Առ ժամն տարակոյս չկայ, պէտք է յանձնեմ այն ամենուն որ կը փափագին Ալաբայային մէջ բաղդերնին փորձել, որ իրենց ճանապարհորդութիւնը առ ժամն ուշացնեն մինչև որ Ձիլքուզ անցքին ճամբէն աւելի նուազ վտանգաւոր ճամբայ մը բացուի. և մանաւանդ զգուշանան այն անխիղճ գործադատարներէն որ հրապուրիչ ծանուցումներով կ'ուզեն զիրենք խաբել : Թէ՛ Եւրքոնին մէջ բաղմաբանակ ոսկի կայ անտարաւ, կուսելի կերպով ապացուցուած է, սակայն Հնդկաց բոլոր ճոխութիւնները բաւական չեն փոխարինելու այն վտանգները, որ այն ճանապարհորդութեան մէջ մարդուն կը սպաւնան : Ինչպէս որ մը ըստ ինծի Եւրքոնի ականահատ մը — « 1,000 տոլլար առ օր զինչն կրնար համոզել որ երկրորդ անգամ Ձիլքուզը անցնիմ. սակայն բաղդի մէջ մը Սպիտակ անցքը և տեսնես որ քիչ ասանունն մէջ ի Forty Mile Creek ուրիշ Johannesburg մը կ'ունենանք » : —

Նիւ Եօրքի Թղթակից մը կը գրէ. Միացեալ Նահանգաց Հիւսիսային — արևմտեան ծայրերէն ամեն օր եկած լուրերը լիովին կը հաստատեն՝ ինչ լուր որ սկզբան հրատարակուեցաւ այն առապելական երեսած հարստութեանց վրայ, որ Ալաբայի ստառացեալ երկիրներուն տակ ոսկեհանքի կերպաւ ըստք գտնուեցան : Ասոնք ամեն մարդուն սրտին մէջ անյազութեան շերտ մը վառեցին, և մեծ անձկութեան գրգիռ մը ազդեցին շուտով այն աւետեաց երկիրը վազելու, վախնալով որ չըլլայ թէ մարդ ժամանակին չհասնի այն անհուն գանձերուն բաժանորդ ըլլալու :

Portland շոգենաւով այն կողմերէն Նիւ Եօրք դարձած ականահատը, իբր ծանուցեալ գումար, 500,000 տոլլար ոսկւոյ փոշի և զուտ ոսկւոյ կտոր բերեն են (որ ըսել է գրեթէ 25 միլիոն ֆրանքի արժէք). և հաւա-

նական է՝ որ ասոր կրկինէն աւելի զոգունի կերպով ներս մտուցած ըլլան, որպէս զի մաքսատան ծանր տուրքէն ազատին : Այս մարդիկ յայտնի կը զուրցնեն, թէ Քլոնտիքի երկիրը ականահատից առջև արև տաքոյ կարգի հարստութիւններ կը գտնուին, բաւական է որ մարդ արեւութիւն ու միջոց ունենայ անոնց ի խնդիր երթալու. սակայն մի և նոյն ատեն զաղտնի չեն պահած այն վտանգները, որ հոն դիմողաց ընդ առաջ կ'ելլեն. մէյ մը կլիմային ցրտութիւնը, մէյ մըն ալ պաշար հոգալու դժուարութիւնը, և երրորդ, կենաց վտանգը : Սակայն այս վերջին կէտիս նկատմամբ առաջիկայ տարին՝ բոլոր այն երկիրը և եկամտաւ ժողովուրդը՝ մասնաւոր կարգաց և օրինաց տակ պիտի ձգուի, և անով կենանքն ալ պիտի ապահովի :

Այն երկիրներուն շրջականները նոր նոր ոսկեքեր գետիններ հետ զհետէ կը գտնուին. այնպէս որ հոն աշխատողք վերջի եօթնեակներու մէջ առ նուազն օրը 10 տոլլարէն մինչև 22 տոլլար շահեր են : Այն կողմերը չկող 20 ոստիկանութեան ձիւտար զինուորներէն հինգ զոգի, նոյն Portland շոգենաւով ետ դարձեր են, հետերնին ընդ ամենը 200,000 տոլլար ոսկի բերելով. և միւս տասներհինգը կ'ըսեն՝ թէ իրենց պաշտօնէն հրաժարելով մնացեր են, այն կողմերը որ իրենք ալ իրենց բաղդը շինեն :

North American Transportation and Trading Co., կ'առաջարկէ որ ո՛վ որ այն կողմերը երթալ կ'ուզէ, ինքը մարդ զուրկ 400 տոլլար փոխարէնով՝ յանձն կ'առնու հոն տանելու, իւրաքանչիւրին համար տարուան մը ուտելու պաշարն ալ հոգալով. զին մը՝ որ դժուարութեանց նայելով՝ շատ չէ :

Ամեն կողմէն անհամար մարդոց բաղմութիւն հոն կը վազեն. շահու տենող այն աստիճանի վտանգ է՝ որ մասնաւոր ընկերութիւններ կը ձեռնան, զրամ ու մարդ կը ժողովին փութալով այն կողմերը երթալու և այն գանձերով հարստանալու :

Comus, անգղիացի արքունի շոգենաւը լուր բերեր է ի Վիկտորիա, թէ ի White Pass՝ Եւրքոն գետին սկիւրը՝ հարիւրաւոր մարդիկ վրաններու տակ կը գտնուին. և թէ

որիչ աւելի բազմաթիւ հարիւրաւորք գէպ է այն կողմերը կ'երթան: Անկարելի բան է որ բոլոր այս բազմութիւնը կարենայ այս տարի այն անցնիլ անցնիլ և նկատել տեղը հասնիլ. յայտնի է որ ասոնք ամենը շատ չարարանք պիտի քաշեն:

Պաքստանի հետադիր մը կ'ըսէ, թէ հոն հասած շոգնաւ մը լուր տարեր է որ North West ձիաւոր ոստիկանութեան մարդիկ, Երուրնի ոսկեղաշորերը ցնացողաց ընդ առաջ պիտի ելլեն սահմանադիւին վրայ, և թոյլ պիտի չտան ներս մտնելու անոնց որ հեռերնին տարուան մը պաշար չունենան:

Որովհետեւ մէկ քանի լրագիրք՝ Գլոստրիի ոսկեղաշորաց սեպակապութեանը նկատմամբ տարակոյսներ հանեցին, Միացեալ Նահանգաց պաշտօնատարք աշխարհացոյց տախտակները ազէկ մը քննելէն ետքը՝ իրենց կարծիքը յայտնեցին, թէ վերջին տեղեկութեանց համեմատ՝ ինչպէս որ այն դաշտերը կը ստորագրուին, առ նուազն 35 միլիոն անգղիական հոգուն գէպ է ներսերը կ'իջնան:

Լրագիր թղթակից մը հետեւաւ տեղեկութիւնը կը գրէ.

Հիւսիսային բեւեռին եզերքները, Քանա-տային Հիւսիսային արեւմտեան ծայրերը գրտնուող Գլոստրի գետին ոսկերքն աւազակու-տից արտաքոյ կարգի ճոխութեան ստորագրութեանց նայելով, կ'երեայ թէ բնութիւնը այնպէս կարգադրեր է իր ազնիւ մետաղին պաշարը, որ այն մարդիկ որ կ'ուզեն բնութեան ամենէն հարուստ ամբարանոցները կողոպտել, հարկ է չալքերնին առնուն գիւմարգաւ երթալ ամենէն մեծ վտանգաց և ծանր աշխատանաց... Տարիներով առաջ խաղաղական Ուիկիանոսին ծովափանց ծանօթ էին Երուրնի ոսկեհանքերը: Երկու ամբարիկեան վաճառականական ճոխ ընկեւրութիւնք տարիներով առաջ այն տեղի աւկանաւորից հետ առևտրոյ վերաբերութիւն հանր ունեցեր են՝ և անկէ շատ մեծ շահ հաներ են: Սակայն այն տեղերը արշաւելու գործը այնպէս վտանգաւոր և տաժանելի ըլլալը այնչափ լուս ծանօթ էր Բրիտանական Քոլումբիայի և Արեւմտեան Նահանգաց Ժողովուրդներուն, որ միայն ամենէն յանդուգն

և պնդակազմ ականահատք և կամ տէրու-թեան յանցաւորք կը համարակէին այն անբեր անապատ և Հիւրատեանց երկրին մէջ միջամուխ ըլլալու: Հոն տեղի աշխատողաց օրական վարձքը՝ 25ն մինչև և լիւր. ստ. եղած է. և ամեն աշնան միայն մէկ քանի ականահատք դարձած են ի Վիկտորիա, ի Սիդնի կամ ի Ֆրիսթո, հետերնին ոսկոյ գէղեր բերելով, որոց գումարը 30,000 տոլլարէն մինչև 75,000 տոլլար կը տարբերէր, և զորոնք միայն մէկ եղանակի աշխատու-թեամբ ստացած էին: Այս մարդոց բաղդը քանի մը օրուան խօսակցութեանց նիւթ կ'ըլլար, և յաջորդ դարնան այլք ոմանք անոնց հետոցը հետամուտ կ'ըլլային. սակայն այս ամեն բան ոսկոյ յարձակում կամ մեծ գրգիռ չէր պատճառեր, որովհետեւ ամենուն ծանօթ էր թէ որչափ մեծ գին հաւուցանելու էր այն ոսկին ձեռք բերելու համար:

Այսօրուան օրս ոսկոյ բուն տեղ մըն է որ տիրեր է այս կողմերս, որու պարզ արձագանքը ականջնիս կը հասնի. Շատ մարդիկ ետ կը գտնան այն տեղերէն՝ չլտած ոսկոյ և զուտ ոսկի կտորներու աճագին հարստութեամբ: Երենց դիտաւորութիւնը կը յայտնեն՝ թէ այս ոսկին կ'ուզեն վաճառել որպէս գիւնդին այն կողմերը գտնան և ուրիշ ոսկի. առնուն, այն աստիճանի համա-զուած են՝ թէ այն աւազակոյտք իրապէս անապատելի են: Ոսկին ընտիր է, այնպէս որ գտուելէն ետքը ամենաբաշխ մրուր կը թողու. որով անոնք որ այս մարդոց պատ-մածները կը լսեն, վառած կը բորբօքին որ ծամ մը առաջ իրենք ալ այն կողմերը երթան, համարելով թէ իրենց բաղդը ձեռ-բերնուն մէջն է՝ միայն մէկ քանի եօթնեակ-ներու ծանր աշխատութեամբ: Գիտեն որ գժուարին երկիր մըն է և ճամբաները գէշ, սակայն կը մտածեն որ եթէ բաղդ ունենան, կրնան՝ ձմեռը չսկսած՝ իրենց ոսկոյ գէղեւ, ըովը անկէ դուրս ելլել. և այս բանս մտա-ծելով խոհեմութիւնը մէկդի էր նետու ա-յաջորդ շոգնաւոր մէջ խոր մը ունենալու համար կը կոտին:

Հիմայ այս երկիրը բանեցնելով 4 տոլլա-

բէն մինչև 10 տոլլար կու տայ առ մէն մի կոնք՝ միջին հաշուով: Պր. Ուիլիեմ Օճելլի՝ տէրութեան տեսուչը որ ի Եւրոն կը նստի, կը համարի թէ ականահատ մը օրուան մէջ 1000 կոնք կը լուայ. սակայն այլը այսչափը նուազեցնելով, մարդու մը օրուան մէջ լուացած կոնքերը 800ի կը վերածեն, հաշուի առնելով զետիւրը հալեցնելու դժուարութիւն. ներքը և ուրիշ հաշուէն հանելիքներ: Այլ նաև 800 տոլլար ալ ըլլար (160 սղեր.) մարդ զըսի օրուան մի համար, բաւական էր ոսկւոյ բուռն յարձակում մը պատճառով: Թող որ ամենէն ճոխ հողը 1,920 լիր. սղերը. կու տայ օրուան մը աշխատութեան փոխարէն, այսպիսի բան մը զարմանք չէ որ զրգիւն՝ յորդոր ըլլայ և նոյն իսկ լըշաւտ և ծանրախոհ ընտանեաց տէր մարդոց, որ բեկեային ձմեռուան մը վտանգին դիմազրաւ երթան: Ութ ամսուան կէս խաւար ժամանակ վրանի մը տակ անցունել երկաթէ վառարանով և զրոյէն վար 60°-80° աստիճանի ցրտութեամբ, հողը կրակով հալեցնելով ու նոյնը դիզելով որ ամառը եկածին պէս լուացուելու պատրաստ ըլլայ, միայն ճարտար և ձեռնարկող ոսկեիսղրաց տրուած է, որոնք կրնան՝ եթէ պատշաճ պատեն՝ երկայն խորձիմ մըն ալ շինել իրենց հանգստեանը համար: Սրիկաները ձմեռ ատեն ի Fort Cudahy կամ ի Dawson City կը ժողովին, ուր բոլոր ժամանակը գինովութեամբ կ'անցունեն: Աւելի հեռաւոր տեղի հողերը, ուր որ հողուն բովանդակած ոսկին աւելի առատ է, ինչ և իրէ տեսակ պաշար շատ սուղ է: Հարիւր լիտր կշռող ալիւրի պարկ մը 10 լիր. սղերը. կ'արժէ, և եթէ ուտելիքները նուազին և կամ պաշարներու խումբը ուշանայ հասնելու, անոնց գինը վերջի աստիճանի կը սուղնայ: Այն աւազակոյտներուն տեղերը ապահով ստրկով ուրիշի ապրանք տալ չկայ, քաղաքներուն մէջ ալ շատ քիչ վստահութիւն կայ, և այս բանէն ամենէն աւելի վախճալու է ի Քլոնտիք, Ելիմային և աշխատութեան աւելի դիւրաւ կը յաղթէ մարդ բայց ոչ ապրուստի պակասութեան, թէպէտ և նոյն իսկ ասոնք

բաւական են վախցնելու այն մարդիկ որ ոսկւոյ չափազանց քաղց չունին:

Մանուցուած է, և հաւանական կ'երևայ, որ ձմեռուընէն առաջ Քլոնտիք գետին զըսխը 30,000 ականահատ պիտի գտնուին: Թէ արդեօք այս բազմութիւնէն որչափ մարդ պիտի կարենայ ետ դառնալ, փանառայի վարչութեան ձեռք առած միջոցներէն կախումն ունի: Վարչութիւնը պէտք է խնամտանի որ ձմեռուընէն և գետերը սառելէն առաջ բաւական ուտելիք մտցուի այն տեղուանք — ինչպէս խողնիի ապուխտ, բակլայ և ալիւր —, վասն զի թէպէտ և ձմեռ ատեն ճունդէն շունեկու բալիւրներով կարելի է այն տեղուանք պաշար մտցնել, սակայն փոքրորիկ մը կամ պատահար մը որ դիպի բեռան խումբին՝ կրնայ հարկաւոր մարդոց օուլէն մեռնելու պատճառ ըլլալ, թէպէտ և այն գործողներուն ձեռքը այնքան ճոխութիւն գտնուի որ ոսկւոյ ծանրութեամբ նոյն կերակուրը կարենան ցնել, իշխանութեան ուշադրութիւնը ուրիշ անհրաժեշտ նիւթ մըն ալ դատաստանական ատեն մը հաստատեն է, որու ձեռքին տակ ըլլայ ոսկեիսղրաց զօրաց բազմաթիւ խումբ մը որպէս զի իր վճիռները կարենայ ցործադրել տալ:

Տասնապետ մը յունիսի 18ին՝ Fort Cudahyէն զրելով կ'ըսէ. «Ամառս 11ին, առաւօտեան ժամը 2,30ին հասանք ի Քլոնտիք կամ թէ ըսեմ ի Dawson City: Այս տեղս աշխարհին ամենէն հարուստ ոսկեղաշար կը գտնուի: Մարդ՝ մէկ օրուան մէջ՝ հազարաւոր տոլլար կը ժողովէ. առ իւրաքանչիւր կոնք 200 կամ 300 տոլլար բսել ոչ ինչ բան մըն է:

Բայց զուգէ հարկ ըլլայ հասկնել թէ կոնքը բսելով ինչ կը հասկցուի: Ոսկեբեր գետին մակերևութին հողը բահով կը փորեն և ապա այն հողը փորը կառքերու կամ կաթի փորը անօթներու մէջ կ'առնուն և այնպէս ջրին հոսանքին մէջ կը տանին կը լուան. որովհետեւ ոսկին աւազէն ծանր է, ջուրը աւազը կը տանի ու ոսկեփոշին կոնքին յատակը կը նստի կը մնայ: Մէկ կոնքի մը մէջէն մինչև 1000 տոլլար ոսկի կ'ելլէ:

Այս տեղուանք անոնք որ գետին չեն

կրնար վարձել՝ իբր գործաւոր կ'աշխատին. օրական վարձքը իրեք լիւրայ սղելոյն է և աւելի եւս:

Քոյոր մեր այս տեղի մարդիկ ահագին հարստութիւն դիզեր են ու ծառայութեան գործերին թողեր զնացեր են. ես ալ կը յուսամ՝ նոյն բանը ընելու: Սակայն կենաց կարեւոր ամեն բան շատ սուղ է: Մազ կտրելու, ածելուելու գինը երկուք ու կէս տող լար է: Ալիւրին լիտրը մէկ տողլար կ'աժէ: Նոյր միս անկարելի է գտնել: Կերածնիս խողի ապուխտ է և բակլայ: Սակայն ամեն ազատութիւն ունինք զետին մէջէն որչափ ուզենք լոտսիկ ձուկ որսալ:

Կրնամ կէս գիշեր ատեն անկողինս պառկած կարդալ առանց ամենեկին նեղուելու: Ամառ ատեն ոչ երբեք մուտ կ'ընէ. իսկ ձմեռը արեւուն երեսը ամենեկին չենք տեսնար. դժբաղդաբար ալ այս եղանակս ամենաներկայն է: Հիւսիսային շրջանակէն միայն 90 աստի հեռի ենք:

Հոս դրամի կիրառութիւն չկայ. վճար մունքը՝ օսկի փողով կամ օսկիի կտորեւ. բով կ'ըլլուի. Ոսկեփողին կաշիէ փոքր բսակ. ներու մէջ կը պահեն. երբ մարդ հաշիւ մը վճարելու կ'ըլլայ, իր կաշիէ քսակը կը ներկայացնէ, որու մէջէն կշիռքով այնչափ կ'առնուն որչափ է իրաւունքնին, ու միւսը ետ կը դարձնեն:

... Արդեօք եւրոպական պատերազմ սկսած է: Այդպիսի ձայներ կը լսենք. բայց ամենեկին լուր չունինք: Զեռքերնիս հասած վերջին լրագիրները մինչև մարտ 28 կը հասնին»:

ՍՈՒՐԷԱՆԴԱՆ ԲԱԶՄԱՎԻՊԻ

ՆՈՐ ՀԱՐՑՄՈՒՆՔ

1. Մ. ԽՈՐԵՆԱՅԻՈՅ Դ ԳԻՐՔՆ

Մար—Աբասայ խնդիրն արծարծեցաւ վայրկեան մի բամասիրաց մէջ իւր բոլոր ուժով եւ յետոյ մարեցաւ. կը յուսացուէր թէ այնու լուսաբանութիւն Խորեմացույ մասին եղած շատ խնդիրք եւ տարակոյսք, որոց մէջ կըմայ հաշուի մա եւ Դ զրոց խնդիրն, որ ժամանակաւ ըստ բաւականի զբաղեցուց բամասերմերը, ու մեծաւով իւր պաշտպանմեւը եւ հսկառակորդմեւը, սակայն առանց վերջնական եւ որոշիչ եզրակացութեամ մի: Կարծեմ վերջինը Միաբան եղաւ որ Արարատի (1891, փետր. 87) մէջ շամաց հերքել փաստերով այն որ զոյութիւնը չեղաւ մէկմ որ չատագով համոզիսանայ: Փափագելի էր զիտմալ թէ ի՞նչ է յարդի բամասիրաց կարծիքը:

2. ՇԱՐԱԿԱՆԱՅ ԵՂԱՆԱԿԱՆՈՐ ԵՒ ԻԱԶԵՐՆ

Որո՞ւ կ'ըմծայուի արդեօք մեր շարակամաց եղանակներու եւ խազերու մախկնմ գիւտմ. բմիկ ազգայինը հմ մորա, թէ մեր դրացի ազգերէն փոխառութիւնը, ինչպէս կը տեսնուի այդ գրական ուրիշ միւղերում մէջ:

